

АНАЛІЗ РИНКУ КОНДИТЕРСЬКИХ ВИРОБІВ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

ANALYSIS CONFECTIONARY MARKET IN UKRAINE: PROBLEMS AND DEVELOPMENT PROSPECTS

Здійснено аналіз сучасного стану кондитерського ринку України з метою обґрунтування перспективних напрямків його розвитку, а також удосконалення діяльності суб'єктів ринку. Сформульовано низку завдань, які потрібно вирішити для вдосконалення функціонування підприємств галузі. Висвітлюються конкурентні переваги вітчизняних кондитерських підприємств, особливості розвитку різних сегментів ринку. Розглянута діяльність найпотужніших підприємств галузі, продукція яких завоювала визнання споживачів.

Ключові слова: кондитерська промисловість України, імпорт, асортимент, динаміка експорту, потенціал розвитку, сегменти кондитерського виробництва

Проведен аналіз сучасного стану кондитерського ринку України з метою обґрунтування перспективних напрямків його розвитку, а також удосконалення діяльності суб'єктів ринку. Сформульовані завдання, які потрібно вирішити для удосконалення функціонування підприємств галузі, продукція яких завоювала визнання споживачів.

кондитерських підприємств, особливості розвитку різних сегментів ринку. Розглянута діяльність найбільш потужних підприємств галузі, продукція яких завоювала визнання споживачів.

Ключевые слова: кондитерская промышленность Украины, импорт, ассортимент, динамика экспорта, потенциал развития, сегменты кондитерского производства.

The analysis of the current state of the confectionery market of Ukraine with the purpose of justification of promising directions of its development, as well as improvement of the activity of market subjects was carried out. A number of tasks have been formulated that need to be resolved to improve the functioning of the industry. The competitive advantages of domestic confectionery enterprises, features of development of various market segments are covered. The activity of the largest enterprises of the industry, whose products won the recognition of consumers, is considered.

Key words: confectionery industry of Ukraine, import, assortment, export dynamics, development potential, segments of confectionery production.

УДК 338.58:65.014

Кулаковська Т.А.

к.е.н., доцент кафедри економіки промисловості

Одеська національна академія харчових технологій

Щурова А.П.

магістр

Одеська національна академія харчових технологій

Постановка проблеми. Одним з головних завдань сучасної України є досягнення стабільного економічного росту в усіх галузях економіки. Ринок кондитерських виробів – один із найбільш розвинутих у вітчизняній харчовій промисловості. Зростання доходів населення, підвищення його купівельної спроможності та попиту на продовольчі товари, посилення вимог покупців до якості й безпеки харчових продуктів є основними напрямками збільшення виробництва в кондитерській галузі. Наявність високої конкуренції між провідними виробниками на внутрішньому ринку кондитерської продукції сприяє активізації інвестиційних процесів, спрямованих на розширення й введення в експлуатацію нових виробничих потужностей. Саме тому важливою є оцінка ресурсного потенціалу та всіх його елементів даної галузі.

Сучасний стан кондитерських підприємств України потребує вдосконалення організаційно-технологічних процесів виробництва, впровадження сучасних управлінських і технологічних заходів. Задля збереження підприємством конкурентних позицій як на внутрішньому ринку, так і на зовнішньому, необхідно постійно аналізувати ринок не тільки в цілому, а звернути увагу на окремі його складові, такі як ресурси необхідні для виробництва кондитерських виробів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідження діяльності вітчизняних підприємств кондитерської галузі висвітлювалися у працях

С.В. Семенюка, О.С. Галушко, О.О. Мозгової, С.М. Заболотного, А.К. Суботіна, О.Б. Чернеги та інших. Ученими було теоретично обґрунтована необхідність дослідження ринку кондитерських виробів як важливий фактор розвитку економіки в цілому.

Формулювання цілей дослідження. Метою дослідження є виявлення економічних тенденцій розвитку кондитерської промисловості України, встановлення загальної динаміки, перспектив розширення експорту, задоволення внутрішнього попиту, факторів впливу на стан промисловості та перспективи розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для виробництва кондитерської продукції використовують вітчизняні та імпортні сировинні ресурси, проте зниження якості вітчизняних сировинних ресурсів, нестабільність та сезонна зміна цін, велика залежність від постачальників змушують виробників підвищувати ціну на продукцію. Залежно від масштабів виробництва та виду продукції близько 23 собівартості складають затрати на енергоресурси.

Середня рентабельність кондитерського виробництва дорівнює приблизно 15–20%. Близько 60% підприємств-респондентів оцінюють власну діяльність на ринку прибутковою, 30% – працюють без збитків та 10% підприємств є збитковими. Отже проблеми сучасного стану кондитерської галузі та основних видів її діяльності залишаються

невирішеними і потребують подальшого дослідження.

Основним споживачем кондитерських виробів походженням з України, традиційно є Російська Федерація, куди надходить 59% українського експорту даного виду продукції.

На ринки країн Азії постачається 7,8% українського експорту кондитерських виробів, на ринки країн ЄС – 5,6%, Північної та Південної Америки – 0,45%, Африки – 0,03%, Австралії та Океанії – 0,02%.

Підприємства галузі постійно інвестують в розвиток галузі близько 200 млн дол. США щорічно. На провідних кондитерських фабриках проведено повну модернізацію виробництва, встановлені найсучасніші виробничі лінії. Значно підвищено технологічність та науковість виробництва.

Галузь розвивається в умовах жорсткої внутрішньої і зовнішньої конкуренції, що сприяє постійному вдосконаленню управлінських процесів та забезпеченню високих світових стандартів якості виробленої продукції. На всіх провідних підприємствах галузі впроваджені та функціонують системи менеджменту якості по версії ISO 9001:2000.

Оскільки об'єм внутрішнього споживання кондитерських виробів є сталим в середньотерміновій перспективі, і внутрішній попит на кондитерські вироби майже повністю забезпечений національними виробниками, нарощування виробництва можливе за рахунок збільшення експорту.

Потенційно можливим є доведення експорту продукції галузі до \$ 2,5-3 млрд, що дозволить зменшити девальваційний тиск на національну валюту, істотно збільшити податкові надходження до бюджету, підвищити зайнятість в галузі на 2%.

Серед передумов розвитку галузі слід виділити такі:

- вирішення внутрішньоекономічних проблем (подальше зменшення регуляторного тиску, вдосконалення податкового кодексу тощо);

- зняття обмежень на постачання українських кондитерських виробів, які запроваджені РФ, Казахстаном, Білоруссю;

- повна і негайна лібералізація торгівлі кондитерськими товарами з ЄС в рамках ЗВТ між Україною і ЄС.

Протягом 2010 – 2013 рр. в Україні спостерігалось поступове зростання обсягу реалізації продукції харчової промисловості, і така тенденція продовжиться і надалі. Частка кондитерської галузі в реалізації харчової продукції за підсумками 2013 року склала близько 15%, при цьому лідером у даному сегменті було виробництво борошняних кондитерських виробів.

Основними гравцями на українському кондитерському ринку є Кондитерська Корпорація «ROSHEN», Компанія «Конті», Компанія «ABK»,

Корпорація «Бісквіт-Шоколад», Житомирська кондитерська фабрика «ЖЛ», Компанія «Nestle», Компанія «Craft Foods», ПАТ «Полтавакондитер», Кондитерська фабрика «Лагода» та ЗАТ «Одеса-кондитер».

Українська кондитерська галузь є залежною від експорту, тому запровадження торговельних обмежень з боку країн Митного союзу негативно впливає на її динаміку та зумовлює пошук нових ринків. Українські виробники також наражаються на високі політичні ризики, підтвердження чому слугує заборона в серпні 2013 року на ввезення продукції компанії «ROSHEN» на територію Російської Федерації. При цьому в разі підписання Україною угоди з ЄС, відповідно до якої митні тарифи країн Євросоюзу на українську продукцію суттєво знижуються, для вітчизняних кондитерів відкривається найбільш місткий регіональний ринок, що стимулюватиме вітчизняну галузь до нарощування обсягу виробництва.

Висновки з проведеного дослідження.

Ринок кондитерських виробів в Україні є ринком, який динамічно розвивається, що зумовлює необхідність вирішення широкого спектра питань – від проведення досліджень у галузі до формування стратегії діяльності. Проведення маркетингових досліджень потребує відповідного забезпечення, враховуючи те, що підприємства ринку кондитерських виробів відчувають посилення конкуренції, внаслідок чого виникає необхідність оцінки поточного та перспективного становища підприємства на ринку.

Для забезпечення розвитку ринку кондитерських виробів необхідно збільшувати вихід українських фірм на міжнародну арену, забезпечуючи при цьому досконалу якість продукту та її унікальність. Важливим питанням є виготовлення та реалізація продукції належної якості у відповідній упаковці і в Україні для локальних споживачів, і за кордоном, що буде вкрай необхідним у разі вступу до ЄС. Необхідно також налагодити стосунки і з державами, які не досить лояльно ставляться до продукції українського виробництва. Хоча, і за таких умов теперішній стан ринку кондитерської промисловості можна визначити стабільним завдяки діяльності кількох великих підприємств.

Кондитерські вироби є традиційно популярними в Україні. При рівні споживання 15,9 кг на душу населення на рік, країна є 8-ою у світі за споживанням кондитерських виробів на душу населення. Тому, стабільно високий попит на цю продукцію та достатня забезпеченість власними сировинними ресурсами сприяли розвитку кондитерської галузі в Україні.

Аналізуючи стан ринку в Україні, слід зазначити широкі перспективи для розвитку вітчизняної продукції, оскільки існуючий на даний момент у країні рівень споживання на душу населення має вели-

кий потенціал для зросту. Український ринок насичений вітчизняним товаром даного виду продукції і має широкий асортимент. Крім того, щороку Україна експортує значно більше кондитерських виробів, ніж ввозить з-за кордону. Експорт вказує на широкі можливості сучасного виробництва і збуту українського продукту за кордон. Іноземний асортимент, представлений на вітчизняному ринку, вирізняється вузькою спеціалізацією, тобто, іншими словами, розрахований лише для заможної верстви населення, що позитивно впливає на конкурентоспроможність вітчизняних виробників шоколаду. Україна, на жаль, не має власної сировинної бази для виробництва шоколаду і змушена завозити какао продукти з інших країн. Зростання цін на імпортні какао-боби, какао-продукти негативно впливає на цінову політику у шоколадній галузі і змушує вітчизняних виробників підвищувати ціни на шоколад. Збільшення цін на шоколадну продукцію зменшить попит на даний вид продукції та дасть змогу закордонним виробникам посилити свій вплив на українському ринку. На нашу думку, вітчизняний ринок кондитерських виробів є досить перспективним та конкурентоспроможним.

Стабільність української кондитерської галузі сьогодні забезпечують дев'ять підприємств, такі як «Рошен», «КОНТІ», «АВК», «Крафт Фудз Україна», «Полтавакондитер», КФ «Світоч», «Житомирські ласощі», корпорація «Бісквіт-шоколад» та «Черкаська БФ», які виробляють понад дві третини всієї продукції.

Загалом, кондитерська галузь в Україні є однією з галузей, які найшвидше зростають. Зростання досягається за рахунок розширення внутрішнього попиту та забезпеченості країни основною сировиною. Особливістю цієї галузі є повна орієнтація виробництва на кінцевого споживача.

В цілому ж кондитерська галузь, зокрема, виробництво шоколаду, є конкурентоздатною на внутрішньому ринку, і поряд з тим намагається зробити свою продукцію конкурентоздатною на

зовнішньому ринку. Проте позиції українських виробників на глобальних ринках є ще досить слабкими. В першу чергу, це спричинене рядом проблем, з якими зіткнулися зараз українські виробники шоколадної продукції.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Балабанова Л.В. Управління конкурентоспроможністю підприємств на основі маркетингу: монографія [Текст] / Л.В. Балабанова, А.В. Кривенко. – Донецьк: Дон ГУЕТ ім. Туган-Барановського, 2004. – 147 с.
2. Сучасний стан справ в кондитерській галузі України // Діловий Вісник Торгово-промислової палати України. – 2012. – № 8(219). – С. 52.
3. Тюха, І. В. Сучасні тенденції розвитку світового ринку кондитерських виробів [Текст] / І. В. Тюха, Н. В. Кравчук // Ефективна економіка. – 2012. – № 5. – С. 53-58.
4. Обзор рынка кондитерских изделий Украины [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pro-consulting.com.ua/analiz/pitanie/kond/index1.html/> – 24.10.2014 р. – Загл. з екрану.
5. Галушко О.С., Тенденції розвитку ринку кондитерських виробів та особливості трансформацій у системі цінностей його учасників : наукове видання / [О.С. Галушко] // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 8. – С. 17-25.
6. Ткаченко О. Перспективи розвитку вітчизняної кондитерської промисловості після вступу України до СОТ : наукове видання / [О.Ткаченко] // Економіст. – 2007. – № 3. – С. 20-21.
7. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minagro.gov.ua> – сайт міністерства аграрної політики України.
8. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrexport.gov.ua> – сайт Державної підтримки українського експорту.
9. Соколов О., Сахно О. Огляд ринку кондитерських виробів. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pro-consulting.com.ua/analiz>.
10. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua> – сайт Державного комітету статистики України.